
Marija Stanonik

Prispevek k zgodovinski in pravni etnologiji

(Na podlagi ženitnih pisem in oporok, 1728–1862)

V smeri od Vrhnike proti Žirem se razteza vas Smrečje, ki ima več zaselkov. Kjer se cesta iz sosednjega Šentjošta prevesi proti Račevi, je vrhu slemena cerkev, posvečena Mariji Vnebovzeti, pod cesto stoji hiša daleč naokrog znane in slovite Smrekarjeve domačije. Vprašanje je, ali je hiša dala kraju ime ali kraj hiši. Saj se zdi neverjetno, da bi se ime kraja in hiše ujemala zgolj po naključju. Sorodnosti med *Smrečjem* in *Smrekarjem* pač ni mogoče zatajiti.

Da je Smrekarjev rod res častivreden, priča njegov popis na pokopališču v Šentjoštu, kjer se na spominski plošči vrstijo imena umrlih od leta 1370 dalje, ko je bil rojen Peter in je umrl leta 1458, do leta 1949, ko je dobil svoj mir komaj enoletni Jože, Jožek. Zdaj je verjetno vpisan na ploščo tudi že gospodar Janez, rojen 1906, ki je z velikim trudom, samospoštovanjem in ponosom na svoj rod iskal podatke o svojih prednikih in jim tako postavil tudi lep spomenik. Od druge polovice štirinajstega stoletja do srede dvajsetega stoletja je slabih šeststo let zgodovine in v tem obdobju si je, po omenjenem seznamu sodeč, sledilo štirinajst rodov (če damo v oklepaj letnice, ki so preblizu ena druge in upoštevamo le moške potomce).¹

Primerjava rodovnega drevesa, ki ga je na podlagi matičnih knjig sedanje župnije v Polhovem Gradcu pripravil neznani avtor, z napisi na nagrobni plošči kaže, da se začnejo korenine tega drevesa s petim imenom iz omenjenega seznama. *Gregor Smrekar* je bil rojen leta 1580 in z ženo Marušo sta imela tri sinove s samimi svetopisemskimi imeni. Vsi trije so bili krščeni tam daleč v Polhovem Gradcu, in sicer je med Jakobom in Janezom komaj dobro leto vmes. Prvi je bil krščen 26. 7. 1623 in drugi 8. 10. 1624. Morda je bil vmes še kakšen otrok, a matice za obdobje 1625 do 1659 v Polhovem Gradcu manjkajo. Sin Andrej je bil krščen 29. 9. 1661 in kot mati je vpisano ime Katarina, kar bi utegnila biti druga Gregorjeva žena.² *Boštjan Smrekar* je bil rojen 1631. leta in je umrl 2. 3. 1691, star šestdeset let. Z ženo Nežo sta imela štiri otroke:

¹ Prim. fotografijo napisov na nagrobni plošči, avgusta 1986.

² Izpisek iz matičnih knjig v Polhovem Gradcu. Brez podatkov, kdo ga je pripravil.

Andreja (1680), ki je umrl 26. 3. 1684 star štiri leta, za Urbana je znana letnica rojstva 8. 5. 1685 in za Elizabeto 11. 11. 1688. Prvorojenec *Matevž Smrekar* je bil rojen leta 1672, kar je sklepati iz podatka, da je bil star šestdeset let, ko je umrl 18. 3. 1732. Z ženo Katarino (Catherina) sta imela vsaj štiri otroke: Marjeta je bila krščena v Polhovem Gradcu 5. 5. 1664, njena botra sta bila Janez Cimperman (?) in Gertruda (= Jera) Skoblin (Skoblovka).³ Gertrudo (=Jera), ki je bila krščena 22. 2. 1666 in sta se poročila z Gregorjem Trpinom na Vrhu (Vrh sv. Treh Kraljev) 13. 2. 1695.

Pokopališče Šentjošt

³ Izpisek iz matične knjige v Polhovem Gradcu na posebnem listku. Prav tako brez podatkov, kdo ga je oskrbel.

Neznani sestavljaec je temu zakonu pripisal tudi imeni Nežo in Heleno, toda to ne bo držalo, saj sta bili rojeni, prva leta 1720 in druga leta 1731 (to je natančno 101 leto po Matevževem rojstvu). Kaže, da je bil vzrok njune smrti enak, saj sta umrli v presledku komaj devetih dni, dveletna Helena 27. 7. 1733 in trinajstletna Neža 5. 8. 1733. Kakšna nalezljiva bolezen ali posledice nesreče bi bile lahko temu vzrok.

Na podlagi matičnih knjig v Šentjoštu je pripravil rodovno drevo leta 1955 župnijski upravitelj Janko Oblak⁴ in po njegovih izpiskih se je Rodbina Smrekarjeva v Smrečji, št. 12, vejala takole: V zakonu Jurija Merlaka (rojen 1649 in umrl 6. 4. 1729) in Neže Smrekarja (= Smrekarjeve) (rojena 1660, umrla 31. 12. 1730) so se rodili trije otroci Matija (rojen 28. 8. 1683), Uršula (rojena 16. 8. 1696) in Gertruda (rojena 2. 2. 1683). Ta se je poročila z Jožefom Leskovcem (rojen 4. 5. 1685; umrl je star petinsedemdeset let). V tem zakonu so se rodili trije sinovi: Jakob (rojen 1737, a je umrl že 8. 9. 1740 in Tomaž, ki je umrl še mlajši, star komaj leto in pol, 13. 5. 1735. Istega leta pa se je rodil Lovrenc (4. 8. 1735), ki je dočakal lepo starost devetinšestdeset let (+ 28. 8. 1804). Oženil se je s Katarino Cankar, menda z Butanjeve (rojena 24. 11. 1735, umrla 13. 12. 1815). Imela sta dva sinova Jožefa (rojen 16. 3. 1767), ki se je 9. 2. 1795 poročil s Katarino Skvarča (rojena 25. 4. 1777), ki je moža preživela za petintrideset let. Umrla je 27. 2. 1854, medtem ko ji je mož umrl za mrzlico že 20. 3. 1819. Njegov brat Andrej (rojen 17. 11. 1769) je ostal samski in umrl istega leta (2. 12. 1819, zadet od kapi). V Jožefovem in Katarininem zakonu je bilo vsaj šest otrok: Marija (rojena 2. 6. 1796, umrla 14. 11. 1857), Jakob (rojen 5. 7. 1798, umrl 1. 2. 1862), Jožef (rojen 27. 2. 1801, umrl 11. 7. 1875), Matevž (rojen 3. 9. 1803) in Neža ali Anton (tu je izpisek nejasen, ker sta vpisani obe imeni, datum rojstva pa 11. 1. 1811). Nato je navedena še Lucija (rojena 13. 12. 1817), letnica 1846 pa bi utegnila biti datum poroke. Jožef se je poročil z Marijo Petrič (rojena 30. 3. 1802). Imela sta več otrok, od katerih so Valentin, Blaž, Mica in Janez umrli že pred četrtem letom starosti, Jurij (rojen 1839) se je po poroki l. 1853 preselil v Rovte, najstarejši Anton pa se je oženil z Marijano Cankar (rojena 18. 1. 1837), s katero sta imela sedem otrok: Najstarejši Janez (rojen 13. 9. 1863), Franc (rojen 14. 11. 1864), Anton (rojen 28. 5. 1869), Marijana (rojena 1866, kaj pomeni številka 5 ni jasno, mesec ali dan, ker ena številka manjka), Franca (rojena 25. 11. 1867), Terezija (rojena 3. 11. 1873) in Jera (rojena 11. 3. 1880). Prvorojenec Janez se je poročil z Marijano Kunc, Rovter. (-sko?) in v zakonu se jima je rodilo deset otrok: Marija (rojena 1897), Ivana (rojena 1899), Franca (rojena 1901), Mihaela (rojena 1903), Kristina (190? – ker je list zlepljen, se ta letnica ne vidi), Janez kot prvi sin (rojen 1906), leta 1919 spet naletimo na Marijo. Ali to pomeni, da je prvorojenka umrla, ali je ena od obeh ali pa kar obe, imela kakšno domače ime na uradni podlagi imena Marija. Leta 1912 dobijo sina Antona, leta 1914 Franca in leta 1919 še postržek Tilko.

Omenjeni župnijski upravitelj je ustregel Smrekarjevim še z ožjim rodovnikom⁵, ki se nanaša samo na Smrekarjev rod. Takole teče:

1. Jožef Leskovic in žena Gertruda
2. Njun sin Lovrenc Leskovic, roj. julija 1735

⁴ Rodbina Smrekarjevih v Smrečji, 12, Sestavljeno v letu 1955. Št. Jošt, dne 21. 7. 1955. Lastnoročni podpis: Janko Oblak, žup. upravitelj – Poleg žig Župnijskega urada Št. Jošt - Vrhnika. – Posamezni listi so zlepljeni skupaj v format A5.

⁵ Smrekarjev rod. Št. Jošt, 5. VII. 1955 Lastnoročni podpis, Jan. Oblak, žup. upr. – Na listu iz zvezka. Poleg žig Župnijskega urada Št. Jošt - Vrhnika.

- (krščen 4. 8. 1735). Umrli 28. 8. 1804, star 69 let.
3. Njun sin Jožef Leskovic, roj. 16. 3. 1767, poročen 9. 2. 1795 v Rovtah s Katarino Skvarča; umrl 20. 3. 1818 za mrzlico, star 51 let.
 4. Njun sin Jožef Leskovic, roj. 27. 2. 1801, poročen z Marijo Petrič, umrl 11. 7. 1875, star 74 let.
 5. Njun sin Anton Leskovic, roj. 18. 1. 1833, poročen z Marjano Cankar z Butanjeve, 24. 11. 1862. Umrli 11. 8. 1909, star 76 let.
 6. Njun sin Janez Leskovic, roj. 13. 9. 1863, poročen z Marijano Kunc iz Rovt, 15. 2. 1897, umrl 3. 8. 1943, star 80 let.
 7. Njun sin Janez Leskovic, roj. 31. 1. 1906. Poročen z Marijanco Kogovšek.
 8. Njun sin Srečko, rojen 22. 11. 1946.

8 rodov v razdobju 211 let.

1946 – 1735 = 211 let.

Št. Jošt, 5. VII. 1955

Podpis Jan Oblak
žup. upr.

2.

Če smo doslej sledili rodovni verigi le po krvnem sorodstvu in na tej podlagi smemo kaj sklepati o biološki podlagi rodu (zdravje, »dolgotost življenja«, itd.) in morebitnih zakonitostih pri podeljevanju imen otrokom, je v drugem delu na vrsti predstavitev dokumentov, ki so urejali medsebojne pravno-rodbinske zadeve. Gre za ženitna pisma in urejanje dediščine, skratka za zelo stvarne pravice do premoženja, ki je bilo v obravnavanem obdobju edini vir za preživljanje.

Dokumentov ne morem opisati po njihovi obstojnosti in videzu, ker so mi na razpolago le v fotokopiji izpred nekaj let.⁶

Seveda so vsi pisani na roko, prvih enajst v nemščini, le zadnja dva že v slovenščini. Ne nanašajo se neposredno na družine in zakonske pare iz pravkar prikazanega rodovnika, so pa v takšni ali drugačni zvezi z njimi vsekakor. Zdelo se je smiselno razporediti jih kronološko. Pravnikom in drugim poznavalcem predmeta se opravičujem za verjetno zmeraj ne najbolj posrečeno terminologijo⁷ ob opisu teh »papirjev«.

1. Potrdilo o prejemu odpravnine ali dote, 1728.

Gre za Mrlakov rod. Oče Jurij (*1649 – +1729) je pred smrtjo prepustil svoje posestvo sinu Matevžu (v rubriki rodovnika imenovan Matija). Ta je bratu izplačal od očetove in materine dediščine 200 dukatov v kovanem denarju, v materialni obliki pa je brat dobil še par volov, 1 kravo, po dvoje (par) ovac in koz (»Gayss«). Primož Merlak zdaj potrjuje,

⁶ Pri Smrekarjevih sem se oglašala poleti 1986 zaradi podatkov v zvezi s prometom na Žirovskem in okolici. Pa je beseda nanese tudi na njihov rod in preteklost in gospodar Janez Leskovec (1906) mi je ljubeznivo zaupal ohranjene papirje.

⁷ Vidi se, da je njihovo vsebino prevajal pravnik in tudi analiziral bi jo lahko najbolje človek njegovega kova. Tukajšnja objava jemljem predvsem za priložnost, da bodo imeli odslej dostop do nje.

da niti on sam niti njegovi potomci nimajo več ničesar terjati in to je potrjeno tudi s podpisi zastopnikov dežele Kranjske in Cerkve pred pričami. Glede na mesto podpisa s te strani, kaže, da je to posestvo tedaj še spadalo pod freisinško gospodstvo.

2. Seznam dolžnikov, 1730

Jurij Merlak seznanja svojega naslednika sina Matevža, kdo vse in koliko mu je dolžan, da bi lahko on od njih zahteval vrnitev dolgov. Večinoma gre za denar, in to različnih imen in vrednosti. Na južno italijansko stran se slišijo dukati in na severno celinsko goldinarji in krone. Ali to pomeni, da je bil gospodar tudi izposojevalec denarja ali so se ljudje k njemu zatekali po pomoč le kot k premožnemu domačinu. Pozornost zbuja tudi vrsta domačih, hišnih imen, iz katerih so se razvili priimki. Iz uvodnega pozdrava in sklepne oznake podpisovalca je očitno, da je to zapisal duhovnik iz Šentjošta. Ali to pomeni, da je bila to bolj družinska skrivnost in s tem ni bilo treba iti pred deželno oblast?

3. Potrdilo o prejemu odpravnine ali dote, 1734

Gre za »pismo« o zakonitem odpravninskem deležu dediščine, ki jo je prejel Matija Mesec kot podložnik visokogrofovske gosposke v Logatcu. Pri tem stalno omenja tudi »že pokojno zakonito gospodinjno Marušo« in »zakonsko rojene otroke«, kar daje vtis, da gre za ženi pripadajočo doto, ki jo je Jožef Leskovec izročil ustrezno želji svojega očeta oz. matere. Na koncu je spet bravurozna formula, ki ima za cilj prepričati, da bi kdo od potomcev mogel v tej zvezi zahtevati še kaj, in končno enaka formula o podpisu s strani gosposke, ki se pa spet zavaruje pred kakršno koli nevarnostjo zanjo samo. V tem primeru je to storil logaški oskrbnik.

Na podlagi omenjenih dveh pisem se zastavljata vprašanji, ali je oče Jurij Mrlak imel dve posestvi in je eno izročil sinu Matevžu in drugo zetu Jožefu Leskovcu in ali sta vsak od njiju morala izplačati še po enega od njegovih otrok, sina in hčer?

4. Ženitno pismo, 1744

Z njim Jože Leskovic kot tast sporoča, da spada pod zemljiško oblast pokojnega Maksa Leopolda Raspa in za današnje pojmovanje se zdi nenavadno, da je bilo pismo s strani gosposke potrjeno v Kamniku. Po šegi tedanjega časa so na začetku prikazana rodbinska razmerja, ki pa niso čisto jasna (ali gre le za neroden prevod?), razen da je posredi Jurij Merlak. Natančno so popisane obveznosti ženina in neveste do družine poročene/ga/, če bi kdo od njiju umrl brez potomcev, glede na to, do česar sta upravičena na temelju ženitnega pisma. Zapisano je tudi pravno razmerje do starejše generacije, konkretno ženinovega očeta. Tudi ta dokument se sklicuje na »zavarovalno zavezo za Kranjsko«, vendar (mi) ni znano, ali gre za »običajsko pravo« ali za kak konkreten pravni akt. To je oreh za zgodovinsko naravnane pravnike.

5. Ženitno pismo, 1745

Tudi tu gre za natančen popis razmerij med dvema zakonskima strankama, če smemo tako reči, in zakonskega para do primoženih oz. priženjenih sorodnikov, če bi kdo ostal po smrti drugega sam, brez potomcev. Pismo s poprej predstavljenim ni na las enako, kar pomeni, da ni bilo suženjskih pravil, ampak so bile mogoče različice. Tu je pomembna omemba enoletnega premora za dokončno ureditev zadev. Za več imen, ki so pač napisana v nemščini, ni znano, katerim slovenskim krajem pripadajo, le loško (Škofja Loka) gospodstvo je identificirano.

6. Potrdilo o odpravnini, doti, 1751

Jožef Trček, podložnik logaške gosposke nima ničesar več terjati od Jožefa Leskovica, saj ga je iz očetovega in materinega dednega deleža »popolnoma vsestransko odpravil in morajo biti on z ženo Marušo in njegovi potomci« s to pravilno odpravo zadovoljni in pomirjeni. Tudi tu za to jamči s podpisom logaški oskrbnik.

7. Potrdilo o odpravnini, doti 1770

Gregor Slabe, podložjen gosposki v Logatcu, potrjuje, da je od tasta Jožefa Leskovica prejel, kar je namenil oče svoji hčeri Maruši, torej Gregorjevi ženi. Spet sledi klavzula o zavarovanosti proti kakršnim koli izsiljevanjem v tej zvezi. Na koncu je »pokorna prošnja za podpis« z zemljiške uprave. Tudi tu je podpisan Filip Jakob Fišer, oskrbnik.

8. Potrdilo o najemništvu, 1774

Tudi ta dokument je v zvezi z nasledstvom, vendar za spremembo ne gre za razmerje od spodaj navzgor, ampak narobe, za pogled od zgoraj navzdol. Wolf Daniel baron pl. Erberg, gospod v Dolu in Sostrem s svojim pisanjem potrjuje, da je dal delavnemu Lovru Leskovcu za od njegovega očeta podedovani polgrunt najemninsko pravico, kar pomeni, da mora vzdrževati poslopja in polje. Ne sme nič prodati ali zastaviti, pač kakor koli odsvojiti brez dovoljenja zemljiške uprave. V skladu z zahtevami urbarja mora pravočasno oddajati v njem predložene obveznosti in se do gospoda vsestransko poslušno in dostojno obnašati.

Če tega ne bo upošteval, bo najemninsko pravico izgubil.

9. Potrdilo o odpravnini, doti, 1787

Enako pismo kot nekaj spredaj, je tudi Gregorja Dermote, ki v imenu svoje »zakonske gospodinje« in njenih dedičev (= otrok) zagotavlja svaku Lovru Leskovcu, da od njega nimajo več ničesar terjati »za vse večne zemeljske čase«, »ampak da naj bodo moj svak in njegovi dediči na podlagi tega po najboljši pravici prosti in brez obveznosti«. Tu je prvič kot znamenje identitete omenjeno podkrižanje (namesto podpisa) samega zavezanca izjave in dveh njenih prič, a še vedno je na mestu tudi podpis uradne osebe, tokrat je to oskrbnik dolske graščine Valentin Legat.

10. Oporoka, 1789

Za pisca poslednje volje enega od svojih župljanov je bil zaprosen Martin Zorman, župnijski pomočnik v Šentjoštu. Po šegi tedanjega časa je pripravljajoči se na smrt najprej pomislil na svojo dušo⁸. Navzočnost treh prič potrjuje zavest in prisebnost oporočne izjave, kar zagotavlja njeno polnomočnost. Sledi vsebina oporoke. Kakor je videti iz prevoda, gre za samskega Primoža Leškoveca, srčno dobrega in plemenitega človeka.

A presenetljivo je, da je bilo to dano gosposki v vednost (v Polhov Gradec) šele 22. julija 1793 in oskrbnik Ignac Čebul je pristavil svoj podpis čez en mesec, 24. avgusta 1793.

11. Ženitno pismo, 1795

Vsebinsko gre za podoben vzorec kot ga poznamo že odspred, jezikovno oblikovanje pa ni več tako umetelno kot smo ga bili srečali, ampak je bolj suhoparno. Tudi tu pač gre

⁸ Prim. podobno oporoko Martina Nagliča, jezuita iz Žirov. V: Nedokončan portret Martina Nagliča (1748–1795), Redovništvo na Slovenskem/Jezuiti, 3, Ljubljana 1992, 193–206.

za pravno ureditev premoženjskega razmerja med strankama v zakonskem paru, med Jožefom Leskovcem in Katarino. Najprej je navedeno, kaj prinese v zakon nevesta oz. koliko oče dá zanj izplačati ženinu. Pod številko dve je zaznamovano, kako jo »zavaruje« življenjsko, to je, kaj prispeva za njeno obstojnost ženinov oče, bodisi v denarju ali v (ne)premičninah. Pod točko tri je navedeno, kaj je izgovorjeno trem ženinovim bratom Andreju, Juriju in Valentinu, tako v denarju kot v obleki in opravi. Pod številko štiri so podana pravila ravnanja do ženinovih staršev in do česa imata pravico, če bi se odločila za samostojen preužitek.

Značilno je, da tega dokumenta ni podpisal le oskrbnik, ampak sam baron Jožef pl. Erberg na gradu Dol.

12. »Čezdajanske pogodbe«, 1862

Kakoršne sklepata Jože Leskovec iz Zmrečja hišne št. 12 kot prepustnik ino njegov polnoletni sin Anton Leskovec kot prejemnik o nazočnosti podpisaneh prič naslednje

1.

Oče Jože Leskovec prepusti svojim sinu Antonu Leskovcu-u posestvo v Smrečji hišne št. 12 Dolskih zemljiških knjig (Lustthal) Urb št. 14/152? z vsim kar zraven šliši namreč poslopje vrednosti

200 gl.

zemljišče vrednosti

1400 gl.

kmetisko orodje (fundus) vrednosti

100 gl.

ino vse baun blago kar ga je pri hiši vrednosti

100 gl.

ino tudi zemljišče kupljeno od Jakob Jereb-a Lesnoberdneih zemljiških

knjig Recht? št. 21 vrednosti

200 gl

Vse skupaj tedaj vrednosti

2000 gl.

pišem: Dva Tisuč goldinarjev austr. velj. s pravico vse to premoženje koj v posest, vžitek ino last prevzeti, tudi na svoje ime dati prepisati.

2.

Sin Anton Leskovec prevzame hvaležen to prepuščeno premoženje, se spozna odpravljen za verbščino po očetu ino materi, ino se zaveže splačati bratu Jurju za verbščino po materi 300 gl. ino za verbščino po očetu 750 gl. Kadar bo stan spremenil, če bi se pa ne hotel ženit, materno verbščino, kadar jo bode terjal, do tistega časa mu pa do teh 300 gl. pet od sto na leto obresti odrajtovati, naprejšnih 750 gl. mu pa selje (= šele - op. ms) po smrti očeta ale pa če bi iz stanovitnih zadržek ne hotel pri hiši ostati, koj splačat. V zavarstvo Jurja Leskovca za te pravice zastavi Anton Leskovec gor imenovane zemljišča iz dovoljenjem vknjiženja. Dalej se zaveže odrajtati očetu 200 gl. kader jih bode terjal.

3.

Od danes naprej zadevajo vsi dauki ino druge opravila prejemnika Anton Leskovca tudi plačo in stroške za to pismo, prepis, stotnino ino vknjiženje.

Verhnika 30. oktobra 1862.

+ Jože Leskovec prepustnik

+ Anton Leskovec prejemnik

Florian Rogl podpisal ino priča

Paul Kogoušek priče

Jože (nečitljivo - op. ms) priča

Temu »prepisu posestva« je dodano potrdilo z datumom 31. grudna 1862, da je z dovoljenjem sodnije 10. listopada opravljena preknjižba posestva na ime Antona Leskovca in zaznamovana varščina za njegovega brata Jurja Leskovca.

13. »Dolžniki«

»Ti so dolžni Jožefu Leskovcu v Smrečji kateri so dani Antonu Leskovcu, on bo tirjal on bode gnarje prijemal ino justtirjal? Kar bode on hotu tu bode ravnal in tim dolžniki bode že čakal alji bode pa gnarje tirjal nemu so dani čez.«

Že iz besedila je očitno, da gre za neke vrste prilogo k dokumentu pod št. 12. Sledi dvajset imen in zraven rubrika z vpisanimi dolgovi v denarju, vendar (mi) ni znano, v kateri valuti. Tudi ne vem, kaj pomeni pri enajstih od njih pripis »zastanga interesa«, nato je zraven dodana časovna enota ali termin: mali šmaren, božič, »od dveh let«.

Zadnji dve besedili sta objavljeni dobesedno, ker sta že v originalu napisani v slovenščini. Dodana so jima samo ločila, drugače pa ni nobenih popravkov. Tudi pisava osebnih imen v prevodih tu ni poenotena, ampak je upoštevan zapis iz prevoda; saj je prav verjetno, da so že v originalu različno zapisana.

Morda bi se dala napraviti tudi primerjava z ne tako daljno Krogarjevo domačijo v Opalah⁹, saj gre skoraj za sosednjo vas. Ni v moji moči in obzorju, da bi delo tako temeljito opravila, kakor ga je France Golob na primeru arhiva ene od šišenskih domačij.¹⁰

⁹ Vinko Demšar, Krogarjeva domačija v Opalah (Po inventarjih iz leta 1754 in 1836) ter Stabilnem katastru 1824), Loški razgledi 33, Škofja Loka 1986, 75–84.

¹⁰ France Golob, Hišni arhiv in podoba četrtinske kmetije iz Spodnje Šiške v 19. stoletju, Slovenski etnograf, 33–34, 1988–1990, Ljubljana 1991, 83–126.